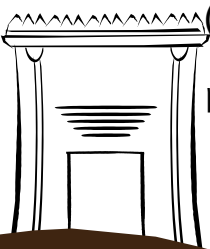

טיפ טיפה מקדש

חגי תשרי

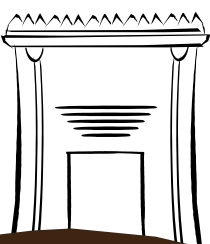
- **"שבעת ימים קדם יום הכפורים, מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדין" (יומא, א')** היום אנו מציינים את יום זה כיום בו נרצח גדליה בן אחיקם. אולם בזמן בית המקדש היה זה יום שמחה והתרגשות! ביום הזה ליוו כל יקירי ירושלים את הכהן הגדול מביתו אל לשכתו בבית המקדש, שם שהה שבעה ימים קודם יום הכיפורים. מדוע הכהן הגדול פרש מביתו? ישנם כמה טעמים. הכהן הגדול צריך להיות מוכן לעבודה ביום הכיפורים, ושבעה ימים הוא מתכונן ומכין את עצמו לכניסה לקודש הקודשים ולעבודת יום כיפור. שנית, הכהן הגדול היה צריך לפרוש מאישתו כדי שלא יטמא בטעות. בכל ימי הפרישה מזים על הכהן הגדול מאפר פרה אדומה, ויש אומרים שאף אחיו הכהנים אין נוגעים בו, שמא יטמאו אותו.
- **"הביאו לו בגדי לבן, לבש וקדש ידיו ורגליו" (יומא, א')** אנו רגילים לחשוב שביום הכיפורים כל עבודת הכהן הגדול נעשות בבגדי לבן. למעשה, רק העבודות המיוחדות ליום הכיפורים נעשות בבגדים אלו. ישנם מספר פירושים מן הגמרא ומן המדרש, וכן טעמים מאוחרים יותר לבגדי לבן. "אין קטגור נעשה סגור" - בבגדי הכהן הגדול הרגילים היה זהב, וכשמשם "בגדי זהב". כיוון שהזהב מזכיר את חטא העגל הזהב, לא ראוי שהכהן הגדול יכנס בלבוש זהב המקטרג על ישראל, בבואו לכפר עליהם בקודש הקדשים. (ראש השנה כ"ו). "אל תתהדר לפני מלך" - אין לכהן הגדול להתהדר ולהתגאות בכניסתו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.
- **"ונתן את-הקטרת על-האש, לפני ה'; וכסה ענן הקטרת, את-הכפרת אשר על-העדות" (ויקרא ט"ז)** ביום הכיפורים ישנה מצווה של הקטרת קטורת נוספת בקודש הקודשים. הקטרה זו היתה על גבי מחתה ולא כבשאר ימות השנה שהייתה על גבי מזבח הזהב. הקטורת מהווה תיקון ללשון הרע הגורם לפירוד, ואילו הקטורת סמל לאיחוד. זאת ניתן להבין במיוחד לאור העובדה שבקטורת מעורבים יחד המור - המסמל את הצדיקים, החלבנה - המסמלת את אלו שמעשיהם מבאישים ובתווך כל השאר. על חכמי הסוד המונח קטורת - בא מן המילה "קטרא", שפירושה בארמית "קשר". מכאן שמטרת הקטורת לקשור וחלבר אותנו לאבינו שבשמים ולאחד אותנו יחד.
- **"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו" (ויקרא ט"ז)** חלק מעבודת יום הכיפורים הוא עריכת גורל בין שני השעירים. בקלפי היו שני גורלות: אחד לה' ואחד לעזאזל. את השעירים סימנו בלשון של זהורית (צמר צבוע בשני) במקומות שונים כדי שלא יתבלבלו ביניהם. את השעיר לעזאזל הכהן הגדול שחט וזרק את דמו בקודש הקודשים, ומה עם השעיר לעזאזל? אותו הולך האיש העיתי אל צוק שבמדבר, וזרק אותו. השעיר לעזאזל נשא עליו את כל העוונות של עם ישראל, ואם העוונות של עם ישראל התכפרו - נהפכה לשון הזהורית מאדום ללבן. שנזכה לראות את לשון הזהורית מלבינה, ולקרוא את הלימוד בלשון עתיד ולא בלשון עבר. "אם יהיו חטאיכם כשנים כשגלג ילבינו" (ישעיה, א')
- **"ומלוים אותו עד ביתו; ויום טוב היה עושה לאוהביו, על שיצא בשלום מן הקודש" (יומא, ז')** י"א תשרי היה יום שמח לכהן הגדול. שמעון הצדיק, משיירי הכנסת הגדולה, היה אחד הכהנים הגדולים החשובים ביותר שכהן בתחילת ימי הבית השני. במשך ארבעים השנה בהם שירת שמעון הצדיק בקודש אירעו ניסים מיוחדים וקבועים (!) המראים על גודל מעלתו, ועל ההצדקה לשמו, שמעון הצדיק. ביום הכיפורים לשון הזהורית תמיד הלבינה, ובכל שנה העיד שמעון הצדיק שהיה רואה 'זקן הדור לבן' מלווה אותו בכניסתו לקודש הקדשים ואף מלווה אותו ביציאתו. בשנה שבה נפטר, נכנס עימו הזקן (לבוש שחורים), אך לא יצא עימו. שבעה ימים לאחר חג הסוכות, שמעון הצדיק חלה ונפטר. כיצד יתכן שנכנס עמו אדם? הרי איש לא נכנס עימו! אולי הייתה זאת השכינה...

טיפ טיפה מקדש

חגי תשרי

- **"אמר ריבונו של עולם הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך, ואתה אומר ועשו לי מקדש?!...!"**
ואצמצם שכונה שלי ואשכון ביניהם" (תנחומא כי תשא, י') ערב חג סוכות! המשכן והמקדש משולים לסוכה- "וַיְהִי בְשֵׁלֶם סוּכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְּצִיּוֹן." (תהילים ע"ו) בשלם, כלומר בירושלים, סוכו- בית המקדש. הסוכה, שצילתה מרובה מחמתה, היא מבטאת את השלמות. בעניין דומה בית הלל ובית שמאי נחלקו- האם ה' עשה קודם את השמים, או קודם את הארץ? בהמשך למה שלמדנו, משה רבינו ובית שמאי מבינים שעיקר שכירת הקב"ה בשמים- העיקר 'הכסא של מלך' ואילו לשיטת בית הלל- העיקר- הפלטין, הממלכה כאן בארץ. וכאן גם הכרעה של המחלוקת. ומעונתו בציון. 'נתאוה הקב"ה שתהיה לו 'דירה בתחתונים'. דווקא מתוך העולם הזה, בארץ ישראל וציון מתגלה שכירתו של הקב"ה.
- **מעשה באנשי ירושלים, שהיו אוגדין את לולביהן בגימוניות של זהב" (משנה סוכה ג, ח')** מה נאה הייתה אווירת החג בירושלים בחג הסוכות. סוכות מוקמות בכל פינה, עולי רגל המביאים ביכורים מדי יום, מעלים לירושלים ענפי ערבה ממוצא כדי לקיים את מצוות הערבה, ובתוך כל אלה אנשי ירושלים מסתובבים עם לולביהם המעוטרים בידיהם... איך אוגדים את הלולב עם ההדסים והערבות? כיום רבים משתמשים ב'קושקלך', מין מאגד העשוי מעלי דקל. אך על אנשי ירושלים מסופר שהיו כורכים את לולביהם ב"גימוניות של זהב"- אגד נוסף עשוי זהב. צריך לזכור שרק בירושלים המצווה לטול לולב מתקיימת מן התורה במשך כל שבעת ימי החג. כאשר המצווה היא מדאורייתא כל השבוע, כדאי להשקיע בקושקלך מזהב ולהסתובב עם הלולב ביד כל הזמן!
- **"כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו" (סוכה נ"ג)** שמחת בית השואבה התקיימה בכל אחד מלילות חול המועד, אך לא דחתה שבת וחג. היא נקראה כך, משום שהיא הייתה השמחה המקדימה לשאיבת המים מן השילוח. לאחר לילה שלם של ריקודים, היו הכהנים יורדים עם צלוחית המים מחמש עשרה המעלות, תוך כדי תקיעה בחצוצרות. אך לא רק שאיבת המים נחגגה שם, אלא כל מי שזכה לראות שמחה זו 'היה שואב משם שמחה וישועות לכל צרותיו'. אתם יודעים לנגן? אולי תזכו לנגן ולשיר עם הלויים, ביחד עם כל עולי הרגל! ואם אתם כהנים צעירים וחזקים, אולי תזכו להיות מפרחי הכהונה שיעלו על גבי הסולמות וידליקו את ארבע המנורות מזהב שזבזוכתן "ולא היתה חצר מירושלים שלא האירה מאור השואבה".
- **"למה נקרא שמה בית שואבה? שמשם שואבים רוח הקודש. על שם ושאתם מים בששון ממעיני הישועה" (ירושלמי סוכה כ"ב)** את יונה בן אמיתי הנביא אנו מכירים, מתוך סיפורו ב'ספר יונה'. מה שלא מתואר שם, הוא מתי נתנבא יונה לראשונה. יונה מופיע בספר מלכים כאחד הנביאים בתקופת המלך יואש. "יונה בן אמיתי הנביא אשר מגת החפר" (מלכים ב, י"ד). בנוסף מגלה לנו הגמרא, כיצד קיבל את נבואתו. "יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש" (ירושלמי סוכה, שם). רוח הקודש אינה שורה על האדם, אלא מתוך שמחה. למרות ירובעם בן נבט שם מחסומים על הדרכים כך שלא יוכלו לעלות לרגל לירושלים, יונה התאמץ ולא ויתר, ועלה בדרך לא דרך לעיר הקודש לכבוד הרגל. בשמחת בית השואבה, מתוך כל השמחה העצומה, שרתה עליו רוח הקודש והוא התנבא.

טיפ טיפה מקדש

חגי תשרי

- **"שערים דרומיים סמוכים למערב... שער המים. ולמה נקרא שמו שער המים, שבו מכניסין צלוחית של מים של נסוך בחג..." (מידות ב')** אחד השערים הדרומיים של העזרה הוא שער המים. הוא השער המזרחי ביותר מבין ארבעת השערים הדרומיים. גובהו של השער עשרים אמה, ורוחבו עשר אמות, דלתותיו מחופות זהב. ולמה נקרא השער - "שער המים"? כיוון שמעל לשער יש מקווה, שם מתבצעת הטבילה הראשונה של הכהן הגדול ביום הכיפורים. שאר הטבילות נעשות בבית הפרווה, בקודש. בגלל ניסוך המים-בחג הסוכות (= "בחג") היו מביאים מים ממעין השילוח לניסוך המים. את המים הכניסו למקדש דרך שער זה של העזרה. הדבר הגיוני, מפני שאת המים שאבו ממעיין הגיחון, שנמצא דרומית להר הבית, ובנוסף שער המים נמצא בדיוק מול הכבש, מה שמאפשר גישה נוחה למזבח.
- **"מצות ערבה כיצד: מקום היה למטה מירושלים, ונקרא מוצא; יורדין לשם ומלקטין משם מורביית של ערבה, ובאים וזוקפין אותן על צידי המזבח, וראשיהם כפופים על גבי המזבח. תקעו והריעו ותקעו. בכל יום מקיפין את המזבח פעם אחת, ואומרים, "אנא ה', הושיעה נא" (תהילים קיח, כה), "אנא ה', הושיעה נא"; רבי יהודה אומר, אני והוא הושיעה נא, אני והוא הושיעה נא. אותו היום, מקיפין את המזבח שבע פעמים." (סוכה, ד')**
- **"ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב" (מלכים א', ח')** בתפילות אתמול, הזכרנו בעיקר את 'שמיני עצרת' אך בפועל בכל מנהגי היום, אנו חוגגים את שמחת תורה. מה המקור לכך ששמיני עצרת הוא 'יום שמחת תורה'? חנוכת בית המקדש הראשון ארכה 14 יום. החל מח' בתשרי ועד יומו האחרון של סוכות. ביום השמיני, הוא שמיני עצרת, עם סיום חנוכת המקדש, התקיימה לראשונה שמחת תורה! בסיום חנוכת המקדש, בשמיני עצרת, ברך העם את שלמה המלך על כל הגדולה שזכה בה ובמעמד זה אף המלך בירך העם. וכך מביא האבודרהם: "וקורין בתורה בפרשת 'וזאת הברכה אשר ברך משה', על שם ששלמה בירך את ישראל ביום השמיני".

